

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ № 1
Кафедра досудового розслідування**

ПОГОДЖЕНО

Заступник голови Національної
поліції України – начальник
головного слідчого управління
генерал поліції третього рангу

О.Ф. Вакуленко

____.____.2016

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Національної академії
внутрішніх справ
генерал поліції другого рангу

В.В. Чернєй

____.____.2016

П Р О Г Р А М А

стажування

**для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра 4-го курсу факультету
підготовки фахівців для органів досудового розслідування навчально-
наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ
Спеціальністю 6.030401 «Правознавство»**

Київ – 2016

Укладачі:

О.В. Хуторянський, заступник директора навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ кандидат юридичних наук, майор поліції.

Н.С. Моргун, т.в.о. завідувача кафедри досудового розслідування Факультету № 1 навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ кандидат юридичних наук, майор поліції.

К.В. Плєва, доцент кафедри досудового розслідування Факультету № 1 навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції.

Г.М. Степанова, доцент кафедри досудового розслідування Факультету № 1 навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ кандидат юридичних наук, підполковник поліції.

А.С. Симчук, старший викладач кафедри досудового розслідування Факультету № 1 навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ.

Рецензенти:

Самодін А.В. - завідувач кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції

Галаган В.І. – професор кафедри галузевих правових наук факультету правничих наук національного університету «Києво-Могилянська академія», доктор юридичних наук, професор

Програма стажування обговорена та схвалена на засіданні кафедри досудового розслідування Факультету № 1 навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ від 15 вересня 2016 року, протокол № 2, та рекомендована рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від _____ 2016 року, протокол № ____.

Програма стажування здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра 4-го курсу факультету № 1 навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ за спеціальністю 6.030401 «Правознавство» [Текст] / Уклад.: О.В. Хуторянський, Н.С. Моргун, К.В. Плєва, Г.М. Степанова, А.С. Симчук – К.: Нац. академ. внутр. справ, 2016. – 34 с.

Призначена для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра 4-го курсу факультету № 1 навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ за спеціальністю 6.030401 «Правознавство», керівників стажування від Академії – науково-педагогічних працівників кафедри досудового розслідування, керівників стажування від підрозділів Національної поліції України – працівників органів досудового розслідування.

© О.В. Хуторянський, Н.С. Моргун, К.В. Плєва,
Г.М. Степанова, А.С. Симчук, 2016

© Національна академія внутрішніх справ, 2016

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Стажування є складовою частиною і завершальним етапом підготовки здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра зі спеціальності 6.030401 «Правознавство».

1.2. Для проходження стажування здобувачі вищої освіти відряджаються до органів досудового розслідування територіальних органів поліції головного управління Національної поліції в місті Києві та областях, якими вони були направлені на навчання чи за місцем дислокації Академії.

Тривалість стажування – до чотирьох місяців (обсяг годин визначається із графіком освітнього процесу).

1.3. Стажування проводиться шляхом безпосередньої участі здобувачів вищої освіти у практичній діяльності відповідних органів досудового розслідування Національної поліції в місті Києві та областях, у формі залучення їх до підтримання публічної безпеки і порядку, профілактики правопорушень, несення служби в складі слідчо-оперативної групи, виконання ними конкретних завдань, передбачених індивідуальним планом, з урахуванням специфіки навчання та у межах посадових інструкцій слідчого зазначених підрозділів.

У ході стажування його керівниками від Академії та відповідних органів досудового розслідування Національної поліції України всебічно вивчаються ділові, моральні й особисті якості здобувачів вищої освіти для вирішення питань щодо здатності майбутнього фахівця виконувати функціональні обов'язки на відповідних посадах в підрозділах Національної поліції України. Зазначена інформація відображається у характеристиці (додаток 5).

1.4. Проходження стажування здійснюється на основі програми стажування за індивідуальним планом, який затверджується завідувачем кафедри досудового розслідування Факультету № 1 навчально-наукового інституту № 1 НАВС (додаток 1).

1.5. З метою забезпечення контролю за ходом виконання програми стажування кожен здобувач вищої освіти під час проходження стажування веде щоденник стажування (додаток 2).

1.6. Стажування здобувачів вищої освіти організовується і проводиться відповідно до вимог законів України «Про вищу освіту», «Про Національну поліцію», Кримінального процесуального кодексу України, «Положення про Національну поліцію», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року №877, «Положення про Міністерство внутрішніх справ України», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року №878, «Положення про практичну підготовку слухачів та курсантів вищих навчальних закладів МВС України», затвердженого наказом МВС від 27.06.2013 № 621, «Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти в Національній академії внутрішніх справ», затвердженого наказом НАВС від 08 червня 2016 року №770.

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ СТАЖУВАННЯ

2.1. Мета стажування – закріплення та поглиблення одержаних протягом

всього періоду навчання теоретичних знань у здобувачів вищої освіти бакалавра 4 курсу Факультету № 1 навчально-наукового інституту № 1 НАВС відповідно до специфіки підготовки (фахівці для підрозділів органів досудового розслідування); набуття і вдосконалення практичних навичок і вмінь самостійної роботи в займаній посаді; максимальне прискорення ознайомлення здобувачів з визначеними ділянками роботи слідчих підрозділів в реальних умовах.

2.2. Завдання стажування:

- формування професійних умінь і навичок, необхідних для роботи з профілактики правопорушень, попередження, розкриття і розслідування злочинів, оволодіння тактикою проведення слідчих (розшукових) дій і методикою розслідування окремих видів злочинів;
- освоєння змісту професійної діяльності, методів і тактичних прийомів роботи на конкретних посадах;
- оволодіння передовими методами службової діяльності органів Національної поліції;
- зміцнення розуміння необхідності суворого дотримання законності, виховання почуття обов'язку до вибраної професії;
- розвиток організаторських здібностей, відчуття відповідальності за доручену справу, ініціативи, волі та наполегливості при виконанні функціональних обов'язків на конкретній посаді

2.3. Для забезпечення повноти, змістовності та результативності стажування здобувачі вищої освіти отримують індивідуальний план його проходження.

2.4. Термін стажування – з 09.01.2017 по 13.05.2017.

III. ОРГАНІЗАЦІЯ, ПРОВЕДЕННЯ І КЕРІВНИЦТВО СТАЖУВАННЯ

3.1. Організацію, проведення стажування, контроль за його проходженням здійснюють керівники стажування від Академії та керівники слідчих управлінь головного управління Національної поліції в місті Києві та областях, у розпорядження яких направлені здобувачі вищої освіти.

3.2. Ректор Академії для організації стажування видає наказ, яким визначає підрозділи Національної поліції України, в які буде направлено здобувачів вищої освіти, їх кількість, призначає керівників стажування від Академії, затверджує графіки здійснення контролю за його проходженням та організовує підготовку навчально-методичних матеріалів для її проведення.

Витяги з наказу не пізніше ніж за сім днів до початку стажування направляються до відповідних підрозділів Національної поліції України.

3.3. Національна академія внутрішніх справ забезпечує:

3.3.1. Своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти для проходження стажування до відповідних органів досудового розслідування Національної поліції України та призначення керівників стажування від Академії.

3.3.2. Надання Програми стажування здобувачам вищої освіти.

3.3.3. Завчасне інформування (не пізніше ніж за місяць до початку стажування) територіальних органів досудового Національної поліції України про терміни проведення стажування та кількісний склад здобувачів вищої освіти.

3.3.4. Проведення інструктажів зі здобувачами вищої освіти, які направляються для проходження стажування.

3.3.5. Проведення всіх організаційних заходів перед виїздом здобувачів вищої освіти на стажування і здійснення контролю за їх прибуттям до територіальних органів Національної поліції України для проходження стажування.

3.3.6. Ознайомлення здобувачів вищої освіти із системою інформування про хід стажування. Контроль за виконанням ними індивідуальних планів стажування і визначеного розпорядку дня, своєчасність підготовки необхідної документації.

3.3.7. Проведення інструктажів з відповідальними особами від практичного підрозділу, до яких направляються здобувачі вищої освіти для проходження стажування.

3.4. Під час проходження стажування здобувачі вищої освіти підпорядковуються керівникам слідчих управлінь головного управління Національної поліції в місті Києві та областях, у розпорядження яких вони направлені.

3.5. Керівники стажування від Академії мають право:

3.5.1. Здійснювати контроль за організацією та проходженням стажування здобувачів вищої освіти у відповідних слідчих підрозділах Національної поліції України та отримувати витяги з наказів про її організацію.

3.5.2. Ознайомлюватися з індивідуальними планами стажування, перевіряти ведення щоденників і надавати вказівки про внесення в них змін і доповнень.

3.5.3. Вносити керівництву відповідних органів досудового розслідування Національної поліції України пропозиції щодо усунення виявлених недоліків в організації стажування.

3.5.4. Вивчати умови організації та проведення стажування здобувачів вищої освіти, бути присутнім при проведенні інструктажів та доведення до їх відома заходів безпеки, контролювати виконання ними практичних дій.

3.5.5. Брати участь у підведенні підсумків стажування (виконання практичних дій) здобувачами вищої освіти.

3.5.6. Вносити пропозиції керівництву відповідних органів досудового розслідування Національної поліції України щодо заохочення керівників стажування з числа працівників відповідних підрозділів Національної поліції України.

3.5.7. Отримувати інформацію у відповідних органах досудового розслідування Національної поліції України про діяльність випускників Академії у регіоні.

3.6. Керівники відповідних підрозділів Національної поліції України зобов'язані:

3.6.1. Визначити конкретні підрозділи і служби, з урахуванням специфіки підготовки здобувачів вищої освіти, які прибули на стажування, створити належні умови для її проведення.

3.6.2. Призначити наказом безпосередніх керівників стажування з числа осіб, рекомендованих керівництвом відповідних органів досудового розслідування Національної поліції України, закріпити здобувачів вищої освіти за керівниками

стажування (не більше двох здобувачів за одним працівником). **Копію наказу в триденний строк направити до НАВС.**

3.6.3. Забезпечити своєчасне інформування керівників підрозділів, до яких розподілені здобувачі для проходження стажування, про його строки, мету та порядок організації і проведення.

3.6.4. Організувати своєчасне оформлення і видачу здобувачам вищої освіти на період стажування вкладишів до службового посвідчення (додаток 3), що підтверджують виконання обов'язків на конкретній посаді.

3.6.6. Здійснювати постійний контроль за організацією та проведенням стажування, готувати пропозиції щодо його вдосконалення; підбивати підсумки та аналізувати результати стажування з обов'язковим виставленням загальної оцінки. Копії підсумкових матеріалів направляти до Академії.

3.6.7. Забезпечити належні умови праці та побуту здобувачів вищої освіти під час проходження стажування.

3.6.8. Припинити проходження стажування та відрядити здобувача вищої освіти до Академії (з письмовим повідомленням) у разі систематичного невиконання ним індивідуального плану стажування, недбалого ставлення до виконання службових обов'язків або порушення службової дисципліни.

Забороняється залучати здобувачів вищої освіти до завдань, не передбачених програмою стажування та виконання яких пов'язане з ризиком для життя і здоров'я або може призвести до неправомірних дій через їх недостатню фахову підготовленість.

3.7. Керівники відповідних органів досудового розслідування Національної поліції в місті Києві та областях, у яких здобувачі вищої освіти проходять практику, зобов'язані:

3.7.1. Забезпечити створення належних умов для виконання програми, індивідуального плану стажування в повному обсязі та контроль за їх реалізацією.

3.7.2. Призначити керівників стажування з числа найбільш підготовлених працівників, які мають відповідний кваліфікаційний рівень, достатній практичний досвід роботи, високі ділові та моральні якості.

3.7.2. Представити здобувачів вищої освіти особовому складу підрозділу, роз'яснити їх правовий статус.

3.7.3. Провести інструктажі зі здобувачами вищої освіти, ознайомити їх з оперативною обстановкою, завданнями і функціями підрозділу, його структурою, внутрішнім розпорядком, заходами особистої безпеки та правилами безпеки праці, умовами використання і застосування спеціальних і технічних засобів тощо.

3.7.4. Проводити виховну роботу зі здобувачами вищої освіти.

3.7.5. Забезпечити здобувачів вищої освіти робочими місцями, службовими бланками, літературою та, за можливості, створити для них необхідні житлово-побутові умови (забезпечити житлом, медичним обслуговуванням та харчуванням).

3.7.6. Передбачити при формуванні розпорядку робочого дня здобувачів вищої

освіти час для роботи з законодавчими та нормативно-правовим актами (2-3 години на тиждень).

3.7.7. Щотижня розглядати питання організації та проведення стажування здобувачів вищої освіти на оперативних нарадах, надавати їм допомогу у виконанні завдань, передбачених у програмі стажування, готувати пропозиції щодо його вдосконалення.

3.7.8. Контролювати виконання вимог програми стажування здобувачами вищої освіти індивідуального плану стажування в повному обсязі.

3.7.9. Погоджувати та надавати на затвердження керівництву відповідного органу досудового розслідування Національної поліції України звіти за результатами проходження стажування (копію звіту після затвердження надсилати до Академії).

3.7.10. Затверджувати характеристики на здобувачів вищої освіти.

3.7.11. Розробляти за узгодженням з керівництвом відповідних підрозділів Національної поліції України розпорядок дня здобувачів вищої освіти, які проходять стажування.

3.8. Керівники стажування від відповідних органів досудового розслідування Національної поліції України зобов'язані:

3.8.1. Ознайомити здобувачів вищої освіти з оперативною обстановкою на ділянці (об'єкті, у регіоні), характером і особливостями роботи.

3.8.2. Здійснювати практичне навчання відповідно до програми стажування та індивідуального плану проходження стажування, при цьому проводити роботу, спрямовану на формування у здобувачів навичок і вмінь, що необхідні для успішного виконання поставлених службових завдань.

3.8.3. Вести щоденний облік та давати оцінку роботі здобувачів вищої освіти, контролювати виконання ними індивідуального плану проходження стажування, дотримання внутрішнього розпорядку, ведення щоденників тощо.

3.8.4. Визначати рівень підготовки, ділові та моральні якості здобувачів вищої освіти, їх ставлення до роботи.

3.8.5. Узагальнювати підсумки стажування та подавати звіти на погодження відповідним керівникам підрозділів.

3.8.6. Скласти характеристики на здобувачів вищої освіти, затверджувати їх у керівництва підрозділу (не пізніше ніж за три дні до закінчення стажування).

У характеристиці мають відображатися обсяг та кількість виконання програми стажування та індивідуального плану проходження стажування, рівень підготовленості здобувача до виконання службових обов'язків, вміння реалізувати набуті знання на практиці; дотримуватися заходів особистої безпеки, скласти службові документи; особисті морально-вольові якості, дисциплінованість, старанність; професійний рівень розвитку; ставлення до роботи в цілому та підсумкова оцінка за практику. Характеристики направляються до НАВС і долучаються до особових справ здобувачів вищої освіти.

3.9. Під час стажування здобувачі вищої освіти зобов'язані:

3.9.1. Своєчасно прибути для проходження стажування територіального органу Національної поліції України.

3.9.2. Виконувати передбачені програмою стажування завдання у визначені строки та скласти не пізніше як через три дні скласти індивідуальний план роботи (додаток 6), який затвердити в керівника стажування від відповідного органу досудового розслідування Національної поліції України.

3.9.3. Дотримуватися заходів особистої безпеки, правил охорони праці, техніки безпеки, установленого розпорядку дня.

3.9.4. Ознайомитися із законодавчими та нормативно-правовими актами, що стосуються діяльності Національної поліції України, формами і методами роботи працівників. Засвоїти посадові інструкції за посадою, за якою проходять стажування.

3.9.5. Виконувати розпорядок дня, установлений у підрозділі за місцем проходження стажування, дотримуватися дисципліни і правил, які діють у місці її проходження.

3.9.6. Вести щоденник та щоденно звітувати безпосередньому керівникові стажування про виконану роботу (додаток 2).

3.9.7. Відвідувати у встановленому порядку заняття зі службової та спеціальної підготовки.

3.9.8. Підготувати звіт за результатами проходження стажування (додаток 4) та подати його на погодження і затвердження.

3.10. Здобувачі вищої освіти мають право:

3.10.1. Ознайомлюватися з усіма службовими документами в обсязі завдань, визначених програмою стажування та індивідуальним планом проходження стажування.

3.10.2. Підписувати від свого імені підготовлені за дорученням безпосереднього керівника стажування документи.

3.10.3. За згодою безпосереднього керівника стажування користуватися технічними та іншими засобами, наявними у відповідному підрозділі.

3.10.4. Надавати пропозиції керівництву відповідних підрозділів Національної поліції та НАВС щодо вдосконалення організації та проведення стажування, а також діяльності структурних підрозділів.

3.10.5. Повідомляти керівництво НАВС у випадках порушень вимог законодавства України, нормативно-правових актів МВС України та МОН України, Положення про практичну підготовку слухачів та здобувачів вищих навчальних закладів МВС України з боку керівництва відповідних органів досудового розслідування Національної поліції України за місцем проходження стажування.

3.11. У ході стажування здобувачі вищої освіти зобов'язані виконати такі завдання:

3.11.1. Вивчити:

- організаційну структуру підрозділу;
- основні завдання та функції підрозділу;
- основні обов'язки та права працівників підрозділу;
- нормативне та організаційне забезпечення інформаційно-аналітичної роботи;
- організаційно-методичні основи планування діяльності органів

досудового розслідування Національної поліції України;

- основні форми взаємодії між підрозділами Національної поліції України;
- організацію техніко-криміналістичного забезпечення слідчих (розшукових) дій;
- порядок підготовки та проведення слідчих (розшукових) дій: оглядів, обшуків в тому числі в житлі чи іншому володінні особи; допитів потерпілих, свідків, підозрюваних; пред'явлення для впізнання, слідчих експериментів, залучення спеціаліста та призначення експертизи, отримання зразків для експертизи, освідування особи;
- фіксацію результатів проведення слідчих (розшукових) дій;
- правила виявлення, фіксації, вилучення та упаковки слідів і предметів при огляді місця події;
- практику узагальнення та поширення передового досвіду у підрозділі.

3.11.2. Прийняти участь:

- у проведенні слідчих (розшукових) дій;
- у роботі слідчо-оперативних груп.
- у вивченні документації для обліку роботи, яка ведеться в підрозділах: (журнал реєстрації СОГ оглядів місця події; журнал обліку прийому та видачі речових доказів; номенклатурні справи; журнали переданих кримінальних проваджень в архів)

3.11.3. Виконати такі види робіт:

3.11.3.1. Скласти процесуальні документи на стадії досудового розслідування.

3.11.4 Навчитися:

- використовувати технічні засоби фіксації слідчих (розшукових) дій;
- аналізувати інформацію, виявлену у ході розслідування, з метою використання її для успішного розкриття кримінального правопорушення;
- взаємодіяти з іншими підрозділами.

До звіту додають матеріали, які були підготовлені здобувачем вищої освіти під час проходження стажування та макет кримінального провадження.

IV. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ СТАЖУВАННЯ

4.1. Після закінчення стажування здобувачі вищої освіти подають до НАВС такі документи:

- індивідуальний план (додаток 1),
- план роботи (додаток 6),
- щоденник стажування (додаток 2),
- звіт за результатами стажування (додаток 4),
- характеристики-відгук (додаток 5),
- макет кримінального провадження.

4.2. Захист результатів стажування здійснюється у навчально-науковому інституті № 1 НАВС протягом перших десяти днів, що починаються після стажування.

4.3. Результати проходження стажування оцінюються комісією з урахуванням попереднього вивчення звітних матеріалів, висновків керівників відповідних

підрозділів Національної поліції України, в яких проходило стажування, доповідей здобувачів та їх відповідей на поставлені запитання. За підсумками захисту стажування здобувачам вищої освіти виставляється оцінка за наступними критеріями:

оцінка А **«відмінно»** – відповідний висновок керівника підрозділу, у якому проводилося стажування, правильно оформлені звітні матеріали, змістовна доповідь та повна відповідь на поставлені запитання;

оцінка В **«добре»** – відповідний висновок керівника підрозділу, у якому проводилося стажування, недовіки в оформленні звітних матеріалів, змістовна доповідь та повна відповідь на поставлені запитання;

оцінка С **«добре»** – відповідний висновок керівника підрозділу, у якому проводилося стажування, недовіки в оформленні звітних матеріалів, змістовна доповідь, але неповна відповідь на поставлені запитання;

оцінка D **«задовільно»** – відповідний висновок керівника підрозділу, у якому проводилося стажування, значні технічні недовіки в оформленні звітних матеріалів, поверхнева доповідь та неповна відповідь на поставлені запитання;

оцінка E **«задовільно»** – відповідний висновок керівника підрозділу, у якому проводилося стажування, суттєві недовіки в оформленні звітних матеріалів, поверхнева доповідь та часткова відповідь на поставлені запитання;

оцінка Fx, F **«незадовільно»** – відповідний негативний висновок керівника підрозділу, у якому проводилося стажування, відсутність звітних матеріалів, доповідь та відповіді на поставлені запитання неповні.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

4.4. Результати захисту стажування оцінюються за 100 бальною шкалою ECTS і відображаються в атестаціях здобувачів вищої освіти та фіксуються в особових та навчальних справах випускників Академії.

4.5. Здобувачам вищої освіти, які не виконали програму стажування,

отримали негативний висновок про якість його відпрацювання або незадовільну оцінку під час захисту стажування, керівником Академії може бути надано право повторного його проходження у відповідних слідчих підрозділах Національної поліції України, за місцем дислокації Академії, під час канікулярної відпустки. Після повторного проходження стажування здійснюють його захист. У разі повторного невиконання програми стажування, отримання негативного висновку про якість його відпрацювання або незадовільної оцінки під час захисту стажування, особи відраховуються з НАВС у встановленому порядку.

Здобувачі вищої освіти, які отримали незадовільні оцінки за результатами захисту стажування до атестації не допускаються, як такі, що не виконали вимог навчального плану.

4.6. Загальні підсумки стажування і заходи щодо його подальшого вдосконалення обговорюються на оперативних нарадах у відповідних слідчих підрозділах Національної поліції України, на засіданнях Вченої ради навчально-наукового інституту № 1 НАВС, кафедри досудового розслідування ННІ № 1 НАВС, загальних зборах перемінного складу.

V. Основні нормативно-правові, відомчі та міжвідомчі нормативно-правові акти необхідні для використання під час проходження стажування:

1. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02.06.2016 № 1401-VIII // <http://www.rada.gov.ua>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. // *Голос України*. – 2012. – № 90–91. – 19 травня.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 2 серп. 2016 р. : (офіц. текст). – К. : ПАЛИВОДА А.В., 2016. – 372 с.
4. Закон України «Про судоустрій і статус суддів»: *чинне законодавство станом на 30.09.2016 р. (ОФІЦ. ТЕКСТ)*. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2016. – 144 с. – (Закони України).
5. Закон України “Про прокуратуру” : *у редакції Закону № 1697 – VII від 14 жовт. 2014 року (ОФІЦ. ТЕКСТ)*. – К: ПАЛИВОДА А.В., 2014. – 112 с. – (Закони України).
6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року // Електронний ресурс. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/zweb_n/webproc4_1?id=pf3511=43306.
7. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02 червня 2011 року // *Відомості Верховної Ради України*. – № 51. – Ст. 577.
8. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року // *Відомості Верховної Ради України*. – 2015, № 40-41, ст.379.
9. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 1992. – № 22. – Ст. 303.
10. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 р. // *Голос України*. – 1994. – 2 березня.

11. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23 грудня 1993 р. // Голос України. – 1994. – 2 березня.
12. Про утворення територіальних органів Національної поліції та ліквідацію територіальних органів Міністерства внутрішніх справ: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2015 р. № 730.
13. Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 р. № 1363.
14. Питання оплати послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 465
15. Про затвердження Порядку внесення коштів на спеціальній рахунок у разі застосування застави як запобіжного заходу: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 січня 2012 р. № 15.
16. Про затвердження Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань: Наказ Генеральної прокуратури України від 6 квітня 2016 року № 139.
17. Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 03.11.2015 р. № 1339
18. Про організацію роботи з питань статистики введення Єдиного реєстру досудових розслідувань та нагляду за обліком кримінальних правопорушень: Наказ Генеральної прокуратури України від 25 вересня 2012 року № 15гн.
19. Про організацію діяльності органів прокуратури щодо захисту прав і свобод дітей: Наказ Генеральної прокуратури України від 01 листопада 2012 р. № 16гн.
20. Про затвердження Змін до Зводу відомостей, що становлять державну таємницю: Наказ Служби безпеки України від 17.10.2012 р. № 470.
21. Про затвердження Порядку взаємодії між органами внутрішніх справ, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини: Наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я, Генеральної прокуратури від 28.11.2012 № 1095/955/119.
22. Про організацію реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, інші правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події, та забезпечення оперативного інформування в органах і підрозділах внутрішніх справ України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 22.10.2012 № 940.
23. Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень: Наказ Міністерства внутрішніх

- справ України від 14.08.2012 № 700 зі змінами відповідно наказу МВС України від 23.06.2015 № 748
24. Про затвердження Положення про порядок застосування електронних засобів контролю: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 09.08.2012 року № 696.
 25. Про затвердження Інструкції з організації обліку та руху кримінальних проваджень в органах досудового розслідування Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 14.04.2016 № 296.
 26. Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06.11.2015 року № 1377.
 27. Про заходи стосовно дотримання вимог законодавства при затриманні без ухвали слідчого судді, суду осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, та при обранні стосовно підозрюваних запобіжного заходу – тримання під вартою під час кримінального провадження: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 26 березня 2013 року № 289/540/5.
 28. Про затвердження Інструкції про порядок виконання органами внутрішніх справ України ухвал слідчого судді, суду про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту та про зміну раніше обраного запобіжного заходу на запобіжний захід у вигляді домашнього арешту: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 31 серпня 2013 року № 845.
 29. Про деякі питання порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 09.11.2012 року № 1640/0/4-12.
 30. Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 15.11.2012 року № 223-1679/0/4-12.

**Т.в.о. завідувача кафедри
досудового розслідування
навчально-наукового інституту № 1 НАВС
майор поліції**
____. _____. 2016

Н.С. Моргун

**Начальник відділу організації та
координації освітнього процесу НАВС
підполковник поліції**
____. _____. 2016

Т.Г. Корж-Ікаєва

Додаток 1

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. завідувача кафедри
досудового розслідування
навчально-наукового
інституту № 1 НАВС
майор поліції

Н.С. Моргун

____.____. 2016

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН

проходження стажування _____
(звання, П.І.П.)

здобувача ступеня вищої освіти бакалавра 4 курсу навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

Термін стажування _____

№	Заплановані заходи	Примітка
1		
2		
3		
4		
5		
6		

Здобувач вищої освіти
_____ поліції

(П.І.П.)

____.____. 2016

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЩОДЕННИК СТАЖУВАННЯ

(вид і назва стажування)

здобувача вищої освіти _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

факультет № 1

навчально-наукового інституту № 1

кафедра досудового розслідування

ступінь вищої освіти _____

напрямок підготовки _____

спеціальність _____

(назва)

_____4_____ курс, група _____

Наказ про закріплення за підрозділом, у якому буде організовано стажування _____

(найменування підрозділу, номер та дата видання наказу)

Строк проведення стажування з 9 січня 2017 року по 13 травня 2017 року.

Календарний графік проходження стажування

[illegible]

Керівники стажування:

Від вищого навчального закладу _____
(підпис)

(звання, посада, П.І.П.)

від відповідного органу
досудового розслідування
Національної поліції України

(підпис)

(звання, посада, П.І.П.)

Робочі записи під час стажування

[illegible]

Примітка. В розділі "Робочі записи під час стажування" зазначаються:

- підрозділ, у якому здійснено стажування, посада та функціональні обов'язки;
- заходи, в яких взято участь; практичні навички, отримані при проходженні стажування;
- перелік документів, які були складені безпосередньо; труднощі та недоліки, що мали місце під час проходження стажування;
- інша інформація, що впливає на якість проходження стажування.

Відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти на стажуванні керівника стажування від відповідного органу досудового розслідування НПУ

Відгук осіб, які перевіряли проходження стажування

Висновок керівника стажування від ВНЗ про проходження стажування

Дата складання заліку "___" _____ 20__ року

Оцінка:

за національною шкалою (словами)	кількість балів (цифрами і словами)	за шкалою ECTS

Керівник стажування від вищого навчального закладу

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Примітки:

1. Щоденник заповнюється здобувачем особисто, крім розділу відгуку осіб, які перевіряли проходження стажування.
2. Формат бланка щоденника А5 (148 × 210 мм), брошура 8 сторінок разом з обкладинкою з карткового паперу.

ВКЛАДИШ

до службового посвідчення _____
(серія, номер)

здобувача вищої освіти _____
(звання, П.І.П.)

є стажистом _____

(найменування підрозділу, посади)

Дійсний до _____ при пред'явленні службового посвідчення.

Керівник кадрового відділу відповідного підрозділу НПУ

_____ (звання) _____ (підпис) _____ (П.І.П.)

М.П.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Керівник відповідного
територіального управління НПУ

(посада, звання, П.І.П.)

(підпис, дата)

М.П.

ЗВІТ
за результатами проходження стажування

(звання, П.І.П., повне найменування навчального підрозділу)

Зміст звіту

Здобувач вищої освіти

(звання)

(підпис)

(П.І.П.)

(дата)

Керівник стажування від
відповідного підрозділу
Національної поліції України

(звання)

(підпис)

(П.І.П.)

(дата)

ПОГОДЖЕНО
Керівник органу досудового
розслідування Національної поліції
України, де організовано
проходження стажування

(звання)

(підпис)

(П.І.П.)

(дата)

ХАРАКТЕРИСТИКА-ВІДГУК

на здобувача ступеня вищої освіти бакалавра 4 курсу ННІ № 1 НАВС

(спеціальне звання)

(прізвище, ім'я, по-батькові, рік народження)

1. На якій посаді проходив стажування.
2. Ставлення до виконання професійних обов'язків.
3. Виявлені здібності.
4. Професійні якості.
5. Підстави для виставлення оцінки за стажування.
6. Оцінка за стажування.

Керівник стажування _____

(посада, спеціальне звання, прізвище, ініціали)

(підпис)

“ ” _____ 20__ р.

ПОГОДЖЕНО

(П.І.П. керівника підрозділу, у якому проходив стажування)

(підпис)

“ ” _____ 20__ р.

Місце для печатки

Орієнтовна форма характеристики-відгуку

ХАРАКТЕРИСТИКА-ВІДГУК

на здобувача ступеня вищої освіти бакалавра
4 курсу ННІ № 1 НАВС
рядового поліції
Коваленка Олександра Анатолійовича, 1990 р.н.

За період проходження стажування на посаді слідчого слідчого відділу (відділення) головного управління Національної поліції в місті Києві, Коваленко О.А. зарекомендував себе з позитивного(негативного) боку.

До виконання службових обов'язків ставиться сумлінно (несумлінно, зазначити, в чому це виявилось). За характером стриманий, дисциплінований, ініціативний (інше). У ставленні до товаришів по роботі, громадян доброзичливий, вміє налагоджувати та підтримувати нормальні (інші) стосунки.

Коваленко О.А. володіє (не володіє) теоретичними знаннями, необхідними слідчому, які успішно реалізує в практичній діяльності. Має (не має) схильність до слідчої роботи. Брав (не брав) участь у громадському житті підрозділу. В роботі дотримується (не дотримується) законності.

Програму стажування виконав (не виконав). За результатами стажування заслуговує на оцінку “_____” («відмінно», «дуже добре», «добре», «задовільно», «достатньо», «незадовільно»).

**Начальник слідчого відділу
головного управління
Національної поліції в місті Києві
підполковник поліції**
“ ____ ” _____ 20__ р.

П.І.П.

ПОГОДЖЕНО

**Начальник головного управління
Національної поліції в місті Києві
полковник поліції**
“ ____ ” _____ 20__ р.

П.І.П.

(завіряється гербовою печаткою)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Керівник підрозділу,
у якому проходить
стажування

П.І.П.

____.____.____ 2017

ПЛАН РОБОТИ

здобувача ступеня вищої освіти бакалавра
4 курсу навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
рядового поліції

в період з _____ по _____

№ з/п	Заплановані заходи	Термін виконання	Відмітка про виконання (виконано з оцінкою)
	1. Ознайомитись		
1.1			
	2. Вивчити		
2.1			
2.2			
	3. Взяти участь		
3.1			
	4. Виконати		
4.1			
	5. Навчитись		
5.1			

Керівник стажування

П.І.П.

(звання)

(підпис)

____.____.____ 2017

Здобувач вищої освіти

П.І.П.

(звання)

(підпис)

____.____.____ 2017

ВИТЯГИ З НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЯКИМИ ПОВИННІ КЕРУВАТИСЯ КУРСАНТИ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ СТАЖУВАННЯ

ЗАКОН УКРАЇНИ Про Національну поліцію (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379)

Розділ II ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

Стаття 6. Верховенство права

1. Поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

2. Принцип верховенства права застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

Стаття 7. Дотримання прав і свобод людини

1. Під час виконання своїх завдань поліція забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і сприяє їх реалізації.

2. Обмеження прав і свобод людини допускається виключно на підставах та в порядку, визначених Конституцією і законами України, за нагальної необхідності і в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції.

3. Здійснення заходів, що обмежують права та свободи людини, має бути негайно припинене, якщо мета застосування таких заходів досягнута або немає необхідності подальшого їх застосування.

4. Поліцейським за будь-яких обставин заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.

У разі виявлення таких дій кожен поліцейський зобов'язаний негайно вжити всіх можливих заходів щодо їх припинення та обов'язково доповісти безпосередньому керівництву про факти катування та наміри їх застосування. У разі приховування фактів катування або інших видів неналежного поводження поліцейськими керівник органу протягом доби з моменту отримання відомостей про такі факти зобов'язаний ініціювати проведення службового розслідування та притягнення винних до відповідальності.

У разі виявлення таких дій поліцейський зобов'язаний повідомити про це орган досудового розслідування, уповноважений на розслідування відповідних злочинів, вчинених поліцейськими.

5. У діяльності поліції забороняються будь-які привілеї чи обмеження за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовною або іншими ознаками.

Стаття 8. Законність

1. Поліція діє виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України.

2. Поліцейському заборонено виконувати злочинні чи явно незаконні розпорядження та накази.

3. Накази, розпорядження та доручення вищих органів, керівників, посадових та службових осіб, службова, політична, економічна або інша доцільність не можуть бути підставою для порушення поліцейським Конституції та законів України.

Стаття 9. Відкритість та прозорість

1. Поліція здійснює свою діяльність на засадах відкритості та прозорості в межах, визначених Конституцією та законами України.

2. Поліція забезпечує постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку.

3. Поліція забезпечує доступ до публічної інформації, володільцем якої вона є, у порядку та відповідно до вимог, визначених законом.

4. Поліція може оприлюднювати (поширювати) інформацію з обмеженим доступом лише у випадках та в порядку, визначених законом.

5. Нормативно-правові акти, що регламентують діяльність поліції, обов'язково оприлюднюються на веб-порталі центрального органу управління поліції. Нормативно-правові акти з обмеженим доступом оприлюднюються у випадках та в порядку, визначених законом.

6. Проекти нормативно-правових актів, що стосуються прав та свобод людини, обов'язково проходять громадське обговорення в порядку, визначеному Міністром внутрішніх справ України.

Стаття 10. Політична нейтральність

1. Поліція забезпечує захист прав та свобод людини незалежно від політичних переконань та партійної належності.

2. Поліція у своїй діяльності є незалежною від рішень, заяв чи позицій політичних партій та громадських об'єднань.

3. В органах і підрозділах поліції заборонено використовувати будь-які предмети, на яких зображена символіка політичних партій, та провадити політичну діяльність.

4. Поліцейським заборонено висловлювати особисте ставлення до діяльності політичних партій під час виконання службових повноважень, а також використовувати службові повноваження у політичних цілях.

Стаття 11. Взаємодія з населенням на засадах партнерства

1. Діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб.

2. З метою визначення причин та/або умов учинення правопорушень планування службової діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад.

3. Рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції.

4. Оцінка рівня довіри населення до поліції проводиться незалежними соціологічними службами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 12. Безперервність

1. Поліція забезпечує безперервне та цілодобове виконання своїх завдань. Кожен має право в будь-який час звернутися за допомогою до поліції або поліцейського.

2. Поліція не має права відмовити в розгляді або відкласти розгляд звернень стосовно забезпечення прав і свобод людини, юридичних осіб, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань з посиланням на вихідний, святковий чи неробочий день або закінчення робочого дня.

Розділ IV ПОВНОВАЖЕННЯ ПОЛІЦІЇ

Стаття 23. Основні повноваження поліції

1. Поліція відповідно до покладених на неї завдань:

1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень;

2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення;

3) вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення;

4) вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення;

5) здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події;

6) здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у межах визначеної підслідності;

7) розшукує осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, пропали безвісти, та інших осіб у випадках, визначених законом;

8) у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання;

9) доставляє у випадках і порядку, визначених законом, затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення;

10) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях;

11) регулює дорожній рух та здійснює контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі;

12) здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом;

13) видає відповідно до закону дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху;

14) вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я;

15) вживає заходів для визначення осіб, які не здатні через стан здоров'я, вік або інші обставини повідомити інформацію про себе; встановлює особу за невпізнаним трупом;

16) забезпечує безпеку взятих під захист осіб на підставах та в порядку, визначених законом;

17) у межах своєї компетенції, визначеної законом, здійснює контроль за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, вживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі;

18) вживає заходів для запобігання та припинення насильства в сім'ї;

19) здійснює охорону об'єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, а також бере участь у здійсненні державної охорони;

20) здійснює на договірних засадах охорону фізичних осіб та об'єктів права приватної і комунальної власності;

21) здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ;

22) здійснює у визначеному законом порядку приймання, зберігання та знищення вилученої, добровільно зданої або знайденої вогнепальної, газової, холодної та іншої зброї, боєприпасів, набоїв, вибухових речовин та пристроїв, наркотичних засобів або психотропних речовин;

23) здійснює контроль у межах своєї компетенції, визначеної законом, за дотриманням вимог режиму радіаційної безпеки у спеціально визначеній зоні радіоактивного забруднення;

24) сприяє забезпеченню відповідно до закону правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації у разі їх оголошення на всій території України або в окремій місцевості;

25) виконує в межах компетенції запиту органів правопорядку (правоохоронних органів) інших держав або міжнародних організацій поліції відповідно до закону та міжнародних договорів України.

Розділ V ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ

Стаття 42. Поліцейські заходи примусу

1. Поліція під час виконання повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

- 1) фізичний вплив (сила);
- 2) застосування спеціальних засобів;
- 3) застосування вогнепальної зброї.

2. Фізичним впливом є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників.

3. Спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу - це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин.

4. Для виконання своїх повноважень поліцейські можуть використовувати такі спеціальні засоби:

- 1) гумові та пластикові кийки;
- 2) електрошочкові пристрої контактної та контактнo-дистанційної дії;
- 3) засоби обмеження рухомості (кайданки, сітки для зв'язування тощо);
- 4) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії;
- 5) засоби примусової зупинки транспорту;
- 6) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби;
- 7) службові собаки та службові коні;
- 8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії;
- 9) засоби акустичного та мікрохвильового впливу;
- 10) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень;
- 11) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії;
- 12) засоби, споряджені безпечними димоутворюючими препаратами;
- 13) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби.

5. Поліцейський за жодних обставин не може застосовувати заходи примусу, не визначені цим Законом.

6. Не є заходом примусу використання поліцейським засобів індивідуального захисту (шоломів, бронежилетів та іншого спеціального екіпірування).

7. Поліцейський зобов'язаний негайно зупинити застосування певного виду заходу примусу в момент досягнення очікуваного результату.

8. Норми забезпечення підрозділів поліції спеціальними засобами та вогнепальною зброєю встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

Стаття 43. Порядок застосування поліцейських заходів примусу

1. Поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є невинуватим або неможливим.

2. Попередження може бути зроблено голосом, а за значної відстані або звернення до великої групи людей - через гучномовні установки, підсилювачі звуку.

3. Вид та інтенсивність застосування заходів примусу визначаються з урахуванням конкретної ситуації, характеру правопорушення та індивідуальних особливостей особи, яка вчинила правопорушення.

4. Поліцейські зобов'язані надавати невідкладну медичну допомогу особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу.

5. Заборонено застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї до жінок з явними ознаками вагітності, малолітніх осіб, осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості, крім випадків учинення ними збройного чи групового нападу, учинення збройного опору поліцейському, що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських, якщо відбити такий напад або опір іншими способами і засобами неможливо.

Стаття 44. Застосування фізичної сили

1. Поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього законом.

2. Поліцейський зобов'язаний письмово повідомити свого керівника, а той зобов'язаний повідомити прокурора про завдання особі тілесних ушкоджень унаслідок застосування фізичної сили.

Стаття 45. Застосування спеціальних засобів

1. Поліцейський для забезпечення публічної безпеки і порядку застосовує спеціальні засоби, визначені цим Законом.

2. Поліцейський уповноважений застосовувати спеціальні засоби тільки у разі, якщо він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Загальні правила застосування спеціальних засобів:

1) кайданки та інші засоби обмеження рухомості застосовуються:

а) до особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення та чинить опір поліцейському або намагається втекти;

б) під час затримання особи;

в) під час конвоювання (доставляння) затриманого або заарештованого;

г) якщо особа своїми небезпечними діями може завдати шкоду собі і оточуючим;

г) проведення процесуальних дій з особами у випадках, коли вони можуть створити реальну небезпеку оточуючим або собі;

2) гумові та пластикові кийки застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка вчинила правопорушення і чинить злісну непокору законній вимозі поліцейського;

в) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

3) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії, застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

4) засоби примусової зупинки транспорту застосовуються для примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського щодо зупинки транспортного засобу, або якщо дії водія транспортного засобу створюють загрозу життю чи здоров'ю людини;

5) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень застосовуються для:

а) затримання особи;

б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;

б) електрошокові пристрої контактної та контактної-дистанційної дії застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) відбиття нападу тварини, що загрожує життю і здоров'ю особи чи поліцейського;

7) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби застосовуються для:

а) маркування особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень з метою подальшого виявлення осіб та затримання, а також контролю за переміщенням речей;

8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії, засоби акустичного та мікрохвильового впливу застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка чинить збройний опір, або з метою примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), де перебуває така особа;

в) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;

9) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби застосовуються для:

а) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

б) відбиття групового нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей;

в) примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського зупинитися;

г) затримання озброєної особи, яка підозрюється у вчиненні злочину;

10) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, застосовуються для:

а) захисту від нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

б) відбиття збройного нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також для звільнення їх у разі захоплення;

в) затримання особи, яка підозрюється у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

г) затримання особи, яка чинить збройний опір або намагається втекти з-під варти;

г) затримання озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

д) подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил;

е) знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

є) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

ж) відбиття групового нападу, що загрожує життю чи здоров'ю людей;

11) засоби, споряджені безпечними димоутворювальними препаратами, застосовуються для:

а) забезпечення маскування дій поліцейських, спрямованих на затримання особи, яка чинить збройний опір, або для того, щоб примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), на якій вона перебуває;

б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи;

12) службовий собака застосовується під час:

а) патрулювання;

б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

в) під час конвоювання (доставлення) затриманої або заарештованої особи;

г) для відбиття нападу на особу та/або поліцейського;

13) службовий кінь застосовується під час:

а) патрулювання;

б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення.

4. Поліції (поліцейському) заборонено:

1) наносити удари гумовими (пластиковими) кийками по голові, шиї, ключичній ділянці, статевих органах, попереку (куприку) і в живіт;

2) під час застосування засобів, споряджених речовинами сльозогінної та дратівної дії, здійснювати прицільну стрільбу по людях, розкидання і відстрілювання гранат у натовп, повторне застосування їх у межах зони ураження в період дії цих речовин;

3) відстрілювати патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, з порушенням визначених технічними характеристиками вимог щодо відстані від особи та стрільби в окремі частини голови і тіла людини;

4) застосовувати водомети при температурі повітря нижче +10°C;

5) застосовувати засоби примусової зупинки транспорту для примусової зупинки мотоциклів, мотоколясок, моторолерів, мопедів, транспортного засобу, що здійснює пасажирські перевезення, а також застосовувати такі засоби на гірських шляхах або ділянках шляхів з обмеженою видимістю, залізничних переїздах, мостах, шляхопроводах, естакадах, у тунелях;

6) застосовувати кайданки більше ніж 2 години безперервного використання або без послаблення їх тиску.

5. Застосування малогабаритного підривного пристрою для відкриття приміщень є виправданим, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам та інтересам, є меншою, ніж шкода, яку вдалося відвернути.

6. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про застосування до особи спеціального засобу.

Якщо поліцейський заподіяв особі поранення або каліцтво внаслідок застосування до неї спеціального засобу, керівник такого поліцейського зобов'язаний негайно повідомити про це відповідного прокурора.

7. Допустимі параметри спеціальних засобів у частині їх фізичного, хімічного та іншого впливу на організм людини визначаються уповноваженими установами центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

8. Правила зберігання, носіння та застосування спеціальних засобів, що є на озброєнні поліції, визначаються нормативними актами Міністерства внутрішніх справ України.

Стаття 46. Застосування вогнепальної зброї

1. Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу.

2. Поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування і використання лише за умови що він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Порядок зберігання і носіння вогнепальної зброї, що знаходиться в розпорядженні поліцейського, перелік вогнепальної зброї та боеприпасів, що використовуються в діяльності поліції, та норми їх належності встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

4. Поліцейський уповноважений у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю:

1) для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю;

2) для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю;

3) для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі;

4) для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення;

5) для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

6) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського;

7) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського.

5. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки після попередження про необхідність припинення протиправних дій і намір використання заходу примусу, визначеного цією статтею.

6. Застосування вогнепальної зброї без попередження допускається:

1) при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

2) у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

3) якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

4) якщо особа чинить збройний опір;

5) для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.

7. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в такій обстановці, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу.

8. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю у разі збройного нападу, якщо відвернення чи припинення відповідного нападу неможливо досягнути іншими засобами.

9. Поліцейському заборонено застосовувати вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогненебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності.

10. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомляти свого керівника про застосування вогнепальної зброї, а також негайно повідомити свого керівника про активне застосування вогнепальної зброї, який, у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

11. Поліцейський може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її у готовність, якщо вважає, що в обстановці, що склалася, можуть виникнути підстави для її застосування.

12. Під час затримання осіб, щодо яких у поліцейського виникла підозра у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у таких осіб поліцейський може привести в готовність вогнепальну зброю та попередити особу про можливість її застосування.

Спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським відстань, чи доторкнутися до зброї є підставою для застосування вогнепальної зброї поліцейським.

13. Поліцейський може використати вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб.